Золотий фонд нації : 4 червня – День працівників водного господарства

Саме так справедливо називають водні ресурси. Вони є одним з і найважливіших факторів господарського розвитку, а чисті прісні і води — чи не найціннішим мінеральним ресурсом. На жаль, за запасами води (1 тис. м3 на одного жителя) Україна посідає одне з останніх місць у Європі (Польща - 1,4 тис. м3, Білорусія -3,3, Франція - 2,9). У Рівненській області на 1 жителя припадає 2 тис. м3. Це в загальному непоганий показник. Проте в нашому районі є низка проблем, пов'язаних з водою. Одна з них - підтоплення населених пунктів і сільгоспугідь весняними повенями та дощовими паводками, що приносить значні збитки як населенню, так і народному господарству.

Друга проблема - водо забезпечення населення якісною питною водою. Адже до цього часу не в повній мірі вирішене питання водопостачання Клесова, с. Пугач. Сільське населення в основному використовує воду з колодязів глибиною до 10 м, де вона сумнівної якості й потребує детального обстеження. Викликає стурбованість стан водних об'єктів - міліють річки, озера. Горинь і Случ часто підмивають береги, забираючи при цьому не один гектар угідь і загрожуючи населеним пунктам.

Викликає також занепокоєння якість води в річках. За результатами досліджень Українського науково-дослідного інституту водогосподарсько-екологічних проблем, за семибальною системою якості наші річки належать до класу. Тобто вода в них може використовуватись тільки для технічних і рибогосподарських цілей, а після хлорування - для господарських потреб.

З метою реалізації державної політики щодо підвищення якості води, зменшення збитків і соціального напруження внаслідок її шкідливої дії, підвищення екологічної стійкості та збереження водності малих річок в області розроблені відповідні програми. Що ж конкретно передбачається ними в районі? Зокрема намічено здійснити розчищення малих річок,
каналів від мулу та наносів на відстані 417,5 км в обсязі 1045,2 тис. м3. Наразі ці роботи проведені на 85 км в обсязі 179 тис. м3. Планується також виготовлення технічної документації зі встановлення водоохоронних зон і прибережних смуг, винесення їх у натуру та закріплення на місцевості на відстані 459,6 км. Зараз ці роботи виконують на територіях Тутовицької, Ремчицької, Любиковицької сільських рад.

Програмою передбачено й посадку лісових насаджень у прибережних смугах річок і навколо водойм на площі 50 га. До 2010 року великий обсяг робіт необхідно буде виконати по захисту населених пунктів і сільськогосподарських угідь від шкідливої води, а саме сіл комплексу Тинне, Зносичі, Дубняки. Буде проведено кріплення берега р. Случ у с. Глушиця, с. Камяне-Случанське, р. Горинь – у с. Ремчиці, с. Немовичі. У 2005 році завершили роботи із захисту с. Немовичі, кріплення берега р. Случ у с. Стрільськ. Цьогоріч укріплюється берег р. Случ у м. Сарни.

За даними ООН, чисельність населення планети в 1999 році перевищила 6 мільярдів чоловік, а до 2050-ого за прогнозом досягне майже 9

мільярдів. Забезпечити таку кількість людей продуктами харчування, навіть у мінімально необхідних обсягах, особливо з огляду на несприятливі природно-кліматичні умови, є дуже складною проблемою. Тому у світі склалася стала тенденція розширення робіт з докорінної меліорації. Так, якщо в 1890 році на земній кулі налічувалось 40 млн. га меліорованих земель, то сьогодні - 434 млн. га, у тому числі осушених -164 млн. га. В Україні обробляється 33,1 млн. га земель, з них менше 7 % мають сприятливий водний режим, а площа меліорованих земель становить 5,5 млн. га (2,19 млн. га зрошуваних, 3,3 млн. га осушених) або 16,6% від площі земель в обробітку.

За 1986-1992 роки валовий збір сільгосппродукції з меліорованих земель становив майже 30% від усього збору. Таким чином, із збільшенням площ цих земель і за умови ефективного їх використання Україна в майбутньому може відіграти значну роль у вирішенні продовольчої програми на планеті. В історичному аспекті розвиток меліорації в Україні носить об'єктивний характер і не залежить від політичної системи в державі. До 1917 року зрошення земель проводилось на площі 17, 6 тис. га, а площі осущених земель становили 430 тис. гектарів. У передвоєнні роки вони збільшились відповідно до 78 і 730 тис. га.

Початок меліорації в нашому районі було прокладено ще за часів царської Росії експедицією генерала Желінського. Магістральний канал, прокопаний його людьми, ще й досі діє на території Сарненської науково-дослідної станції. У великих масштабах меліорація земель розгорнулась у повоєнні роки. До 1961 року на Сарненщині налічувалось 27728 га осушених земель. Канали в цей період копали вручну, плужними канавокопачами, пізніше - екскаваторами за спрощеною документацією, а то і без неї. Головним завданням було відвести лишки води відкритою сіткою каналів.

Бурхливий розвиток меліорації в районі почався в 70-х роках, коли щорічно вводили в експлуатацію до 1500 га осушених земель, почали реконструкцію раніше збудованих систем за спрощеними проектами. У цей період, а саме в січні 1968 р., і було створене Сарненське управління водного господарства, яке на той час називалось управлінням експлуатації осушувальних систем.

За рахунок державних коштів було осушено 50,6 тис. га земель, що становить 25,7 % від загальної площі району, проводилось вапнування, гіпсування, вітаннями глибоке розпушення г вагомим важких ґрунтів, дотримувалась агротехніка вирощування культур. І це давало свої результати. До середини 90-х років на меліорованих землях району виробляли 43% зернових, 40% льону-довгунця, 47% картоплі, 40% овочів, 55% грубих кормів. І сьогодні в районі є господарства (СГПП "Маяк", "Случ", "Мир"), які очолюють дбайливі керівники, де утримують в доброму стані внутрішньогосподарську мережу, дотримуються агротехніки, а відтак мають належну віддачу від землі.

Реформування агропромислового комплексу, пов'язані з ним зміни форм власності при паюванні земель, склало ще одну проблему.

Внутрішньогосподарська меліоративна мережа за постановою Кабінету Міністрів України від 13 серпня 2003 року № 1253, з метою її збереження, безоплатно передана в комунальну власність сільських рад. Проте питання утримання меліоративних фондів ними не вирішується. Держава не в змозі взяти на себе витрати з утримання внутрішньогосподарської мережі, тому органам місцевого самоврядування разом з землекористувачами необхідно вирішувати цю проблему. Не забуваючи при цьому, що меліорація земель у районі була, є і залишається головним чинником підвищення продуктивності сільськогосподарських угідь.

Одним із головних завдань управління водного господарства нині є збереження працездатності основних меліоративних фондів, балансова вартість яких становить 29600,1 тис. грн., на ремонт яких кошторисом 2006 року передбачено 47,7 тис. грн., що далеко від потреби. Та, незважаючи на всі негаразди, колектив докладає зусиль, щоб і при мізерному фінансуванні підтримувати в робочому стані канали, дамби, насосні станції, гідроспоруди з метою забезпечення норми осушення на системах. Тон у роботі задають трактористи-машиністи Іван Калюшик, Петро Мотчук, Володимир Нікітчук, машиністи насосних установок Володимир Левчук, Віктор Тушич, Анатолій Круглик, оглядачі меліоративних об'єктів Василь Стаднік, Михайло Заєць, Ігор Киришко.

Окрім догляду за меліоративними системами, у функції управління входить здійснення контролю за раціональним використанням, охороною вод, дотриманням підприємствами, установами й організаціями вимог водного законодавства. Порушників цих вимог є багато: особливо при використанні підземних вод і забрудненні поверхневих вод. Як і раніше, продовжує турбувати без господарська діяльність у прибережних захисних смугах річок, озер, каналів, а саме їх розорювання, влаштування сміттєзвалищ. А це призводить до забруднення як поверхневих, так і підземних вод, які споживаємо. Тому хочеться сказати: люди, природа - наш дім. Ми повинні бути жителями, які примножують, а не руйнують багатство свого дому.

Василь Пінчук